

скандали із перспективою втрати інвестованого капіталу. Тому важливим є створення умов саме для респектабельного бізнесу, який хоч і не буде отримувати спекулятивні надприбутки, але матиме стабільні прибутки. Тоді й відкриється шлях до взаємовигідної співпраці між західним та національним капіталом.

У той же час навряд чи Захід буде поспішати визначитися з тим, яку *конкретну* політичну силу він міг би підтримати, а тим більше робити це відкрито (враховуючи певні антизахідні настрої у суспільстві, це може бути контрпродуктивним). Тому зрозуміло, що допомога політичним структурам може іти насамперед через фонди, які діють в Україні.

Наразі Заходу важко визначитися і тому, що немає чіткої ідеологічної структурованості політичного спектра, неясною є позиція багатьох партій, їхня реальна сила та політична платформа, перспективи успіху на виборах, майбутні союзи у парламенті. Захід, безумовно, є зацікавленим у передбачуваності розвитку подій, а отже, у структуруванні суспільства, у зміцненні партій, що реально будуть відбивати інтереси різних верств суспільства. Тому Захід здебільшого буде спостерігати, намагаючись підтримувати контакти майже з усіма політичними силами (за винятком крайніх радикалів), збираючи інформацію і встановлюючи зв'язки, необхідні для роботи у майбутньому. Зараз, на нашу думку, можна лише висловити певні припущення, і навіть не щодо того, кого Захід буде підтримувати, а, скоріше, чим він буде керуватися, визначаючи свої симпатії до політичних сил. Більше того, саме парламентські вибори й початок роботи парламенту нового скликання мають дати Заходу відповідь на питання: на кого він може робити надалі основні ставки.

НЕФОРМАЛЬНА РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ У КРАЇНІ З ОДНОПАРТІЙНОЮ ПРЕЗИДЕНТСЬКОЮ СИСТЕМОЮ ВЛАДИ (НА ПРИКЛАДІ КЕНІЇ)

О. Ткач (кафедра політології)

У багатьох аспектах Кенія схожа на інші африканські країни. Як і численні її сусіди, більше 40 років вона існувала під британським управлінням, після отримання незалежності зберегла таку ж модель управління і швидко стала однопартійною президентською державою під керівництвом сильного народного лідера. Але Кенія мала

й унікальні риси. Наприклад, її парламент почав відігравати набагато активнішу роль у політичній системі, ніж в інших африканських країнах. Таким чином, Кенійська національна асамблея дає цінний приклад того, якою впливовою і ефективною може бути законодавча влада в однопартійній президентській системі.

На думку деяких дослідників, Національна асамблея Кенії є найважливішим представницьким інститутом, створеним у країні за час незалежності. Національна асамблея Кенії виконує в рамках політичної системи широке коло функцій, як формальних, так і неформальних. Короткий огляд цих функцій покаже, що існує тенденція того, що неформальні задачі за своєю значимістю переважають формальні обов'язки парламенту.

Найбільший вплив Національна асамблея Кенії має не в питанні розробки та прийняття законів. Головна відповідальність за визначення напрямків політики та прийняття законів лежить на кабінеті міністрів, і президент та головні особи в його адміністрації легко проводять свої законопроекти через асамблею. Законодавчі акти часто представляються асамблеї як факти, що вже мали місце, і це залишає дуже мало можливостей для законодавчого аналізу чи перегляду. В деяких випадках, коли асамблея намагалася закріпити свою незалежність у сфері законотворчості (як правило, через механізм спеціальних комітетів), нелояльні уряду парламентарії були репресовані і позбавлені своїх мандатів. Більше того, законодавчий орган не має права вирішувати бюджетні питання та питання асигнувань, і це ще зменшує вплив парламенту.

Це зовсім не означає, що Національна асамблея не має впливу на прийняття політичних рішень. Законодавці можуть брати участь у визначенні цілей політики та поширенні політичних альтернатив. Законодавча влада також залишається форумом для критики урядової політики та для популістської і навіть радикальної риторики.

Реальну владу та вплив асамблея отримує через виконання своїх неформальних повноважень. Найважливішою неформальною функцією законодавчої влади є надання легітимності діям уряду. Це, в свою чергу, збільшує підтримку режиму серед населення. Функція легітимізації є життєво важливою, якщо взяти до уваги заколоти та періоди нестабільності, які переживають інші країни регіону. Пристосовуючись до культурних та історичних реалій, Національна асамблея Кенії дає місце в системі для опозиції, забезпечуючи в той же час стабільність. В результаті населення задоволене силою та легітимністю системи; одночасно воно знає, що має своє місце в політичному процесі.

Хоч надання легітимності є, мабуть, найважливішою функцією законодавчої влади, це не є її єдина функція, і цим вона відрізняється від декоративних органів законодавчої влади, на зразок тих, що існували в колишньому Радянському Союзі. Члени парламенту відіграють важливу представницьку роль, здійснюючи зв'язок між владою та населенням, надаючи важливі послуги в своїх округах та формуючи вимоги певних шарів населення. Завдяки дуже ефективному виконанню цієї ролі багато законодавців перетворилися на справжніх патронів, задовольняючи потреби виборців, які стали їхніми клієнтами.

Іншою важливою функцією законодавчої влади є підбір кадрів. Асамблея виконує роль розплідника майбутніх національних лідерів. Фактично партія перестала бути органом по підбору кадрів; цю роль почала виконувати Національна асамблея.

На перший погляд, роль Національної асамблеї Кенії може здатися блідою тінню у порівнянні з повноваженнями та прерогативами Конгресу США або парламенту Великої Британії. Проте асамблея пережила важкий період переходу до демократії в той час, коли органи законодавчої влади сусідніх африканських країн (наприклад, Уганди) зробили це не так успішно. В основі сили кенійського парламенту лежить його вміння зберігати єдність нації та надавати легітимність режиму, одночасно направляючи урядову політику та здійснюючи контроль над виконавчою владою.

IMPLEMENTING PRINCIPLES OF RULE OF LAW AND SOCIAL JUSTICE IN THE PROCESS OF ENTRANCE EXAMINATIONS TO HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

V. Yakushik (Centre for Social and Political Research)

The predominant (in Ukraine) system of oral entrance examinations to higher education institutions (HEIs) usually does not provide for an objective evaluation of knowledge and professional fitness of applicants, it and can lead to irregularities and therefore requires a profound reform. Alternative (to the presently existing system) mechanisms of written tests should be elaborated and gradually introduced, alongside with other mechanisms for implementing principles of rule of law and social justice in the process of students enrolment to HEIs.

The results of the first stage of a pilot project "Access to Education in Ukrainian Law Schools" conducted by the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Legal Policy, Judicial and Legal Reform, the UKMA's Centre for Social and Political Research, the Foundation for